

ΠΑΤΡΑ , 12 Ιουνίου 2016

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΦΡΑΓΚΟΥ,
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΣΑΤΕ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ "ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ"

Κυρίες και Κύριοι

εκ μέρους του ΣΑΤΕ σας ευχαριστώ για την πρόσκληση συμμετοχής μας στην πολύ ενδιαφέρουσα εκδήλωσή σας.

Στα τελευταία έτη που διαρκεί η κρίση στην Ελλάδα ο τεχνικός κλάδος έχει πληγεί περισσότερο από κάθε άλλο κλάδο της εγχώριας οικονομίας.

Ο Δείκτης Παραγωγής στις Κατασκευές που ανακοινώνει η ΕΛΣΤΑΤ παρουσιάζει μείωση κατά 76% (Μέση τιμή 2008: 171,27 Μέση τιμή 2015: 40,39), η απασχόληση στις Κατασκευές παρουσιάζει μείωση κατά 64% ήτοι 258 χιλ. θέσεις εργασίας (400,9 χιλ. απασχολούμενοι το Γ τρίμηνο του 2008, 143,2 χιλ. το Δ' τρίμηνο του 2015). Δηλαδή σχεδόν το 25% των ανέργων προέρχεται από τις κατασκευές. Δεν γνωρίζω από ποια έργα προέρχονται.

Αυτή η εξέλιξη, κατά την άποψή μας, είναι και μία κύρια αιτία της συνεχιζόμενης ύφεσης στην Ελλάδα, η διάρκεια της οποίας είναι πρωτοφανής στα σύγχρονα ιστορικά δεδομένα.

Το μόνο "θετικό" που μπορώ να θυμηθώ στον τομέα των δημοσίων έργων είναι ότι κατά το τελευταίο τετράμηνο του 2015 έγινε προσπάθεια για εξόφληση των λογαριασμών έργων ΕΣΠΑ. Ωστόσο δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι πριν από αυτό το τετράμηνο, είχαμε οδηγηθεί σε «στάση πληρωμών» προς τους εργολήπτες των δημοσίων έργων για επίσης τέσσερις μήνες με αποτέλεσμα πολλές υγιείς επιχειρήσεις να μην μπορέσουν να αντέξουν και αυτό το επιπλέον πρόβλημα ρευστότητας και να αποχωρήσουν από την αγορά, χωρίς να έχουν κάνει κανένα επιχειρηματικό σφάλμα.

Έχουμε την αίσθηση ότι κι αυτή την περίοδο σχεδόν οι ίδιες δυσκολίες έχουν ανακύψει.

Από την μία πλευρά είναι τα μη ολοκληρωθέντα έργα και κατ' ανάγκη συνεχιζόμενα του ΕΣΠΑ 2007-2013 χωρίς τη δυνατότητά τους να ενταχθούν ως γέφυρες στα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020, που όπως φαίνεται από τα επίσημα έγγραφα του Υπουργείου Ανάπτυξης απαιτούν πόρους της τάξης του 1,5 δισ.€ προκειμένου να ολοκληρωθούν.

Από την άλλη έχουμε το ποσό το οποίο θα απαιτηθεί για την ολοκλήρωση των αποκαλούμενων όλων των έργων «γέφυρα», που εμείς τα υπολογίζουμε, κατόπιν δηλώσεων αρμοδίων, στα 4,5 δισ. €.

Εάν σε αυτά τα μεγέθη συμπεριλάβουμε το δεδομένο ότι το ΠΔΕ¹ έτους 2016 θα ανέλθει σε 6,75 δισ. ευρώ, ποσό που θα πρέπει να καλύψει όλες τις χρηματοδοτικές ανάγκες και για τις εκκρεμότητες του παρελθόντος και για το ξεκίνημα του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020, αντιλαμβάνεστε την περίοδο ισχνών αγελάδων που διανύει και θα συνεχίσει να διανύει ο κλάδος.

¹ Υπογραμμίζουμε ότι το ΠΔΕ δεν αφορά μόνο τα υπουργεία τα οποία σχεδιάζουν και υλοποιούν έργα, αλλά το σύνολο της κυβέρνησης, ακόμη και τη Βουλή των Ελλήνων, οπωσδήποτε τα συγχρηματοδοτούμενα έργα αλλά και όλες τις λοιπές δράσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι φανερό πλέον σε όλους μας ότι λόγω ελλείψεως πιστώσεων, τόσο το αμέσως επόμενο διάστημα, όσο και τα επόμενα χρόνια, δεν θα υπάρξει πρόγραμμα μικρών και μεσαίων κατασκευαστικών έργων, ώστε να καλύψουν τις ανάγκες υποδομών της χώρας αλλά και το πλήθος των εργοληπτικών επιχειρήσεων ανά την Ελλάδα.

Υπενθυμίζω ότι στο νέο ΕΣΠΑ 2014-2020 προβλέπεται να διατεθούν:

- στο πρόγραμμα ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη (5,2 δισ.€)
Εάν αφαιρεθούν τα έργα για το περιβάλλον (βιολογικοί καθαρισμοί, διαχείριση απορριμμάτων κλπ), για τις συγκοινωνιακές υποδομές – που είναι το αντικείμενο του συνεδρίου, απομένουν ίσως λιγότερα από 2 δισ. €) και
- στα 13 ΠΕΠ, ένα για κάθε μία από τις 13 διοικητικές Περιφέρειες της χώρας (5,8 δισ.€)
- ενώ ειδικά για το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας ο συνολικός προϋπολογισμός Δημόσιας Δαπάνης ανέρχεται σε 490.985.734 ευρώ, εκ των οποίων 407.836.756 ευρώ συγχρηματοδοτούμενα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και 83.148.978 ευρώ συγχρηματοδοτούμενα από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Δηλαδή περίπου 70 εκατ. € ανά έτος, συνολικά και για τους τρεις νομούς της Περιφέρειάς μας.

Τα πολύ μικρά αυτά ποσά είναι επόμενο να προκαλούν μεγάλη ανησυχία στον κλάδο, ο οποίος διαπιστώνει ότι μένει χωρίς λεφτά, αλλά και δίχως δουλειά.

Και με βάση τα κάτωθι στοιχεία όταν ο κλάδος βιώνει τέτοια ύφεση, είναι αδύνατο η συνολική οικονομία να ανακάμψει. Νομοτελειακά.

Και εξηγώ αμέσως γιατί, σύμφωνα με στοιχεία έρευνας του IOBE:

- Οι κατασκευές συμβάλουν άμεσα και έμμεσα στο 22% των φόρων και εισφορών που εισπράττει το κράτος και καταγράφονται στο ΑΕΠ.

- Για κάθε 1 ευρώ που δαπανάται στον τομέα των κατασκευών, προστίθενται 1,8 ευρώ στο ΑΕΠ, απ' το οποίο 0,4 ευρώ καταλήγουν άμεσα στα ταμεία του κράτους.

- Αντίστοιχα, για κάθε 1 εκατ. ευρώ αξίας που παράγουν οι κατασκευές, δημιουργούνται 39 θέσεις εργασίας στην οικονομία, εκ των οποίων 13 αφορούν άμεσα τον κλάδο των κατασκευών.

Τα αναφέρω για να γίνει αντιληπτό ότι, ειδικά στη σημερινή δυσχερέστατη συγκυρία που διανύει ο κλάδος το μειωμένο αντικείμενό του συνιστά εμπόδιο ανάπτυξης της οικονομίας ως σύνολο.

Διαπιστώνεται δηλαδή, ότι ακυρώνεται κάθε ελπίδα για πολλαπλασιαστική θετική επίπτωση στο σύνολο της οικονομίας από την κατασκευή των έργων, προκαλώντας ανησυχία και σε πολλούς άλλους παραγωγικούς κλάδους, βιομηχανικούς, βιοτεχνικούς και εμπόριο, μεταφορές, μηχανικοί, πάροχοι υπηρεσιών συναφών ειδικοτήτων, φυσικά και στο πλήθος των απασχολουμένων στον τομέα. Όλοι γνωρίζουμε ότι η οικοδομή είναι «ατμομηχανή» της οικονομίας

Θέλετε να δείτε και ακόμη ένα εντυπωσιακό στοιχείο; Ιδού η εξέλιξη του πλήθους των δημοπρατούμενων έργων άνω των 2 εκ. € για τους πρώτους 5 μήνες κάθε έτους όπως τηρούνται στην βάση δεδομένων του ΣΑΤΕ :

2008: 116, 2009: 115, 2010: 155, 2011: 140, 2012: 157, 2013: 243, 2014: 151, 2015: 49, 2016: 56.

Για αυτό λέμε και πάλι ότι είναι επόμενο να προκαλείται μεγάλη ανησυχία στον κλάδο, ο οποίος διαπιστώνει ότι μένει χωρίς λεφτά, αλλά και δίχως δουλειά.

Κατά την άποψή μας το ζήτημα ενός σταθερού, σε αριθμό, διασφαλισμένου από άποψη χρηματοδότησης και γεωγραφικά κατανεμημένου σε όλη τη χώρα προγράμματος μικρών και μεσαίων έργων τα επόμενα χρόνια, είναι ένα καίριο ζήτημα το οποίο πρέπει να τεθεί σε συζήτηση από την κυβέρνηση με όλους τους φορείς των κατασκευαστικών έργων, επειδή επηρεάζει άμεσα τα φορολογικά έσοδα και τις ασφαλιστικές εισφορές, αλλά κυρίως την ανεργία.

Η χώρα, αλλά και η επιχειρηματικότητα, έχει πια ανάγκη από ένα μεσο-μακροπρόθεσμο πρόγραμμα, αν θέλουμε να ορθοποδήσει και στη συνέχεια να ακολουθήσει μια αναπτυξιακή πορεία. Και τα έργα, ιδίως τα μικρά και μεσαία, είναι δυνατόν να δώσουν άμεσες απαντήσεις, βάζοντας παράλληλα σε επανεκκίνηση συνολικά την οικονομία.

Κυρίες και Κύριοι,

Με την ευκαιρία της παρουσίας του αρμόδιου Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων κ. Χρ. Σπίρτζη θα αναφερθώ και στα ζητήματα του θεσμικού πλαισίου.

Όλοι έχετε ακούσει για τις βαθιές αλλαγές του θεσμικού πλαισίου που διέπει τον σχεδιασμό, δημοπράτηση και εκτέλεση των δημόσιων έργων. Είναι μια συζήτηση, η οποία κρατά πλέον για πολύ μακρύ διάστημα.

Δεν θα σας κουράσω με λεπτομέρειες.

Το σύνολο των σελίδων του νομοσχεδίου που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση για μόλις 15 ημέρες ήταν 527. Όπως αντιλαμβάνεστε κανένας οργανισμός δεν δύναται σε τόσο λίγο χρονικό διάστημα να προλάβει να αρθρώσει σοβαρά επιχειρήματα και προτάσεις, πόσω μάλλον εάν ποτέ δεν έχει παραλάβει επίσημα, ως είθισται, το κείμενο του σ.ν.

Πέραν αυτών, που έχουν κάποια σημασία για τις επιλογές άσκησης της πολιτικής, οι πληροφορίες του ΣΑΤΕ αναφέρουν ότι: το νομοσχέδιο που η νομοπαρασκευαστική επιτροπή και οι υπηρεσιακοί παράγοντες των υπουργείων απέστειλαν στους Υπουργούς δεν είναι το ίδιο κείμενο νομοσχεδίου που έχει τεθεί σε διαβούλευση, ενώ το νομοσχέδιο στην σημερινή του μορφή, έχει σημαντικότερες μεταβολές και από αυτό που είχε τεθεί σε διαβούλευση!!!

Ωστόσο ορισμένες προβλέψεις φαίνεται να μένουν αναλλοίωτες, όπως:

Μελέτη - Κατασκευή: Παρά τις έγκαιρες και έντονες παρεμβάσεις του ΣΑΤΕ συντελείται μία άνευ όρων και περιορισμών διεύρυνση της εφαρμογής του συστήματος «μελέτη – κατασκευή». Οι δύο κυριότερες προϋποθέσεις εφαρμογής του υπό το ισχύον καθεστώς, ήτοι πρώτον ο περιορισμός του σε συγκεκριμένες ειδικώς προσδιοριζόμενες κατηγορίες έργων και δεύτερον η προηγούμενη έγκριση της εφαρμογής του με απόφαση του Υπουργού Υ.ΜΕ.ΔΙ. κατόπιν εισήγησης του Συμβουλίου Κατασκευών της Γ.Γ.Δ.Ε., αίρονται με τη νέα ρύθμιση, ενώ έτσι όπως είναι διατυπωμένη η ρύθμιση συμπεραίνεται ότι όλα τα έργα δύναται να δημοπρατηθούν με το σύστημα «μελέτη – κατασκευή».

Αντιλαμβανόμαστε όλοι τί σημαίνει αυτή η πολιτική επιλογή. Από την μία το δυσβάστακτο κόστος ανάθεσης και εκπόνησης των μελετών για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς με το σύστημα «μελέτη – κατασκευή» και από την άλλη ο μεγάλος βαθμός υποκειμενικής κρίσης, η οποία οδηγεί σε καταστρατηγήσεις της νομοθεσίας και των αρχών της αμεροληψίας και της δίκαιης κρίσης και, συνακολούθως, σε διαβλητά αποτελέσματα θέτει εκτός κλάδου την συντριπτική πλειοψηφία των υγιών εργοληπτικών εταιρειών και πλήττει το δημόσιο συμφέρον με την έλλειψη ανταγωνισμού και ακριβών προσφορών.

Άσυνήθιστα χαμηλές προσφορές: Παρά τη σαφή θέση του Συνδέσμου μας ότι είμαστε ριζικά αντίθετοι στην παροχή ευρύτατης διακριτικής ευχέρειας στις αναθέτουσες αρχές κατά τον

καθορισμό των κριτηρίων επιλογής και ανάθεσης, που ως συνέπεια έχει την εμφάνιση φαινομένων αυθαιρεσιών, που πλήττουν τη διαφάνεια, το δημόσιο συμφέρον, τον ελεύθερο και υγιή ανταγωνισμό, στο νομοσχέδιο που έχει τεθεί σε δημόσια διαβούλευση υπάρχει απόλυτη διακριτική ευχέρεια των αναθετουσών αρχών ως προς το ζήτημα αναγνώρισης των υπερβολικά χαμηλών προσφορών. Η παραχώρηση αυτή στις αναθέτουσες αρχές να αξιολογούν αυτές πότε μία προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή και εάν η υποβληθείσα αιτιολόγηση δικαιολογεί επαρκώς την οικονομική προσφορά, αποτελεί «λευκή επιταγή» για αυθαιρεσίες και ανομίες κάθε μορφής.

Στην Ελλάδα υπάρχει το πολύ δυσάρεστο προηγούμενο του συστήματος των υποκειμενικών αιτιολογήσεων του Ν. 2229/1994, το οποίο έχει συνδεθεί με μνήμες φαυλότητας, αυθαιρεσίας και διαφθοράς. Κατά το σύστημα εκείνο η αναθέτουσα αρχή αποφάσιζε με δικά της, απολύτως ανέλεγκτα εν τοις πράγμασι κριτήρια, πρώτον ποιο ήταν το όριο της έκπτωσης πέραν του οποίου μία οικονομική προσφορά χαρακτηριζόταν ως υπερβολικά χαμηλή και, δεύτερον, εάν θα γινόταν μία αιτιολόγηση αποδεκτή ή μη. Η άκρα υποκειμενικότητα και το κατ' ουσία ανέλεγκτο της άσκησης της οδήγησε το σύστημα αυτό σε παταγώδη αποτυχία, με συνέπεια να αντικατασταθεί άρον άρον από τον μαθηματικό τύπο του Ν. 2576/1998.

Μόνο μια επιτροπή σοφών που το κάθε μέλος της θα έχει τρία διδακτορικά (μηχανικός και δικηγόρος και λογιστής) μπορεί να επεξεργαστεί τα δύο ουσιώδη ζητήματα του ελέγχου των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών: α) Της μεθόδου εντοπισμού των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών και β) της διαδικασίας και των κριτηρίων αξιολόγησης των υποβαλλομένων αιτιολογήσεων.

Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων: Ο ΣΑΤΕ συνέταξε ήδη από το φθινόπωρο του 2014 πλήρες σχέδιο Π.Δ. για το ΜΕΕΠ, έχοντας την θέση ότι τα Μητρώα πρέπει να διατηρηθούν και ότι δεν αντίκειται στις ευρωπαϊκές οδηγίες. Πιστεύουμε ότι θα διατηρηθεί το Μ.Ε.ΕΠ. και προτιμούμε να μας αποκαλούν εργοληπτικές επιχειρήσεις, καλύτερα από τον όρο «οικονομικοί φορείς». Στο σχέδιο Π.Δ. υπάρχει η βασική επιλογή της μείωσης της στελέχωσης αφού τα εικονικά πτυχία δεν βοηθούν σε τίποτα τις εργοληπτικές εταιρείες που μπορεί και για μεγάλο χρονικό διάστημα να μείνουν χωρίς έργο, αναγκαζόμενες ωστόσο να διατηρούν τη στελέχωση με όλα τα συνοδά κόστη.

Δύο λόγια τοπικού ενδιαφέροντος: Η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Περιφέρειας μας έχει τέσσερις πολιτικούς μηχανικούς για τα έργα συνολικά και των τριών νομών. Πρέπει να υπάρχει επαρκής στελέχωση των Υπηρεσιών, ίσως και αναδιοργάνωση τους, και ακούσαμε με ενδιαφέρον τον τ. Υπουργό ΠΕ.Κ.Α. κ. Μανιάτη στην ομιλία του, να προτείνει για το θέμα αυτό ίσως και την συμμετοχή ιδιωτικών φορέων.

Τέλος, και επειδή παρίσταται και ο κ. Δήμαρχος Αιγιαλείας, στο Αίγιο εδώ και δύο χρόνια έχει τελειώσει το νέο λιμάνι, όμως δεν λειτουργεί, διότι δεν υπάρχει δρόμος να πάς, ούτε δρόμος να φύγεις. Παρακαλούμε να γίνουν τα απαραίτητα έργα, ώστε να λειτουργήσει το πολύ σημαντικό αυτό έργο, για την ανάπτυξη της περιοχής μας.

Κυρίες και Κύριοι σας ευχαριστώ πολύ.